
Paramarthasara by Abhinavagupta

श्रीमदभिनवगुप्तप्रणीतः परमार्थसारः

Document Information

Text title : Paramarthasarah Abhinavagupta

File name : paramArthasAraabhinavagupta.itx

Category : major_works, abhinavagupta, , kAshmIrashaivadarshanam

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Abhinavagupta

Transliterated by : Suryansu Ray suryansuray at yahoo.com

Proofread by : Suryansu Ray suryansuray at yahoo.com

Latest update : September 23, 2007

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ಶ್ರೀಮದಭಿನವಗುಪ್ತಪ್ರಣೀತಃ ಪರಮಾರ್ಥಸಾರಃ

.. ಓಂ ನಮಶ್ಚಿದಾತ್ಮಪರಮಾರ್ಥವಪುಷೇ ..
ಅಥ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಮಾಹೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯವರ್ಯಶ್ರೀಮದಭಿನವಗುಪ್ತಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಃ
ಪರಮಾರ್ಥಸಾರಃ .
ಪರಂ ಪರಸ್ಥಂ ಗಹನಾದನಾದಿಮೇಕಂ ನಿವಿಷ್ಟಂ ಬಹುಧಾ ಗುಹಾಸು .
ಸರ್ವಾಲಯಂ ಸರ್ವಚರಾಚರಸ್ಥಂ ತ್ವಾಮೇವ ಶಂಭುಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ .. 1..
ಗರ್ಭಾಧಿವಾಸಪೂರ್ವಕಮರಣಾಂತಕದುಃಖಚಕ್ರವಿಭ್ರಾಂತಃ .
ಆಧಾರಂ ಭಗವಂತಂ ಶಿಷ್ಯಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಪರಮಾರ್ಥಂ .. 2..
ಆಧಾರಕಾರಿಕಾಭಿಸ್ತಂ ಗುರುರಭಿಭಾಷತೇ ಸ್ಮ ತತ್ಪಾರಂ .
ಕಥಯತ್ಯಭಿನವಗುಪ್ತಃ ಶಿವಶಾಸನದೃಷ್ಟಿಯೋಗೇನ .. 3..
ನಿಜಶಕ್ತಿವೈಭವಭರಾದಂಡಚತುಷ್ಟಯಮಿದಂ ವಿಭಾಗೇನ .
ಶಕ್ತಿಮಾರ್ಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಪೃಥ್ವೀ ಚೇತಿ ಪ್ರಭಾವಿತಂ ಪ್ರಭುಣಾ .. 4..
ತತ್ರಾಂತರ್ವಿಶ್ವಮಿದಂ ವಿಚಿತ್ರತನುಕರಣಭುವನಸಂತಾನಂ .
ಭೋಕ್ತಾ ಚ ತತ್ರ ದೇಹೀ ಶಿವ ಏವ ಗೃಹೀತಪಶುಭಾವಃ .. 5..
ನಾನಾವಿಧವರ್ಣಾನಾಂ ರೂಪಂ ಧತ್ತೇ ಯಥಾಸಮಲಃ ಸ್ಫಟಿಕಃ .
ಸುರಮಾನುಷಪಶುಪಾದಪರೂಪತ್ವಂ ತದ್ವದೀಶೋಽಪಿ .. 6..
ಗಚ್ಛತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಜಲ ಇವ ಹಿಮಕರಬಿಂಬಂ ಸ್ಥಿತೇ ಸ್ಥಿತಿಂ ಯಾತಿ .
ತನುಕರಣಭುವನವರ್ಗೇ ತಥಾಸಯಮಾತ್ಮಾ ಮಹೇಶಾನಃ .. 7..
ರಾಹುರದೃಶ್ಯೋಽಪಿ ಯಥಾ ಶಶಿಬಿಂಬಸ್ಥಃ ಪ್ರಕಾಶತೇ ತದ್ವತ್ .
ಸರ್ವಗತೋಽಪ್ಯಯಮಾತ್ಮಾ ವಿಷಯಾಶ್ರಯಣೇನ ಧೀಮುಕುರೇ .. 8..
ಆದರ್ಶೇ ಮಲರಹಿತೇ ಯದ್ವದ್ವದನಂ ವಿಭಾತಿ ತದ್ವದಯಂ .
ಶಿವಶಕ್ತಿಪಾತವಿಮಲೇ ಧೀತತ್ತ್ವೇ ಭಾತಿ ಭಾರೂಪಃ .. 9..
ಭಾರೂಪಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಸ್ವಾತ್ಮನಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿತೋ ಮಹಾನಂದಂ .
ಇಚ್ಛಾಸಂವಿತ್ಕರಣೈರ್ನಿರ್ಭರಿತಮನಂತಶಕ್ತಿಪರಿಪೂರ್ಣಂ .. 10..
ಸರ್ವವಿಕಲ್ಪವಿಹೀನಂ ಶುದ್ಧಂ ಶಾಂತಂ ಲಯೋದಯವಿಹೀನಂ .
ಯತ್ಪರತತ್ತ್ವಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಭಾತಿ ಷಟ್ಪಿಂಶದಾತ್ಮಜಗತ್ .. 11..
ದರ್ಪಣಬಿಂಬೇ ಯದ್ವನ್ನಗರಗ್ರಾಮಾದಿ ಚಿತ್ರಮವಿಭಾಗಿ .

ಭಾತಿ ವಿಭಾಗೇನೈವ ಚ ಪರಸ್ಪರಂ ದರ್ಪಣಾದಪಿ ಚ .. 12..
 ವಿಮಲತಮಪರಮಭೈರವಬೋಧಾತ್ತದ್ವಿಭಾಗಶೂನ್ಯಮಪಿ .
 ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಚ ತತೋಽಪಿ ಚ ವಿಭಕ್ತಮಾಭಾತಿ ಜಗದೇತತ್ .. 13..
 ಶಿವಶಕ್ತಿಸದಾಶಿವತಾಮೀಶ್ವರವಿದ್ಯಾಮಯೀಂ ಚ ತತ್ತ್ವದಶಾಂ .
 ಶಕ್ತೀನಾಂ ಪಂಚಾನಾಂ ವಿಭಕ್ತಭಾವೇನ ಭಾಸಯತಿ .. 14..
 ಪರಮಂ ಯತ್ಸಾ ತಂತ್ಯಂ ದುರ್ಘಟಸಂಪಾದನಂ ಮಹೇಶಸ್ಯ .
 ದೇವೀ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಃ ಸ್ವಾತ್ಮಾವರಣಂ ಶಿವಸ್ಯೈತತ್ .. 15..
 ಮಾಯಾಪರಿಗ್ರಹವಶಾದ್ಬೋಧೋ ಮಲಿನಃ ಪುಮಾನ್ಶುರ್ಭವತಿ .
 ಕಾಲಕಲಾನಿಯತಿಬಲಾದ್ರಾಗಾವಿದ್ಯಾವಶೇನ ಸಂಬದ್ಧಃ .. 16 .
 ಅಧುನೈವ ಕಿಂಚಿದೇವೇದಮೇವ ಸರ್ವಾತ್ಮನೈವ ಜಾನಾಮಿ .
 ಮಾಯಾಸಹಿತಂ ಕಂಚುಕಷಟ್ಕಮಣೋರಂತರಂಗಮಿದಮುಕ್ತಂ .. 17..
 ಕಂಬುಕಮಿವ ತಂಡುಲಕಣವಿನಿವಿಷ್ಟಂ ಭಿನ್ನಮಪ್ಯಭಿದಾ .
 ಭಜತೇ ತತ್ತು ವಿಶುದ್ಧಿಂ ಶಿವಮಾರ್ಗೌನ್ಮುಖ್ಯಯೋಗೇನ .. 18..
 ಸುಖದುಃಖಮೋಹಮಾತ್ರಂ ನಿಶ್ಚಯಸಂಕಲ್ಪನಾಭಿಮಾನಾಚ್ಚ .
 ಪ್ರಕೃತಿರಥಾಂತಃಕರಣಂ ಬುದ್ಧಿಮನೋಽಹಂಕೃತಿ ಕ್ರಮಶಃ .. 19..
 ಶ್ರೋತ್ರಂ ತ್ವಗಕ್ಷಿ ರಸನಾ ಘ್ರಾಣಂ ಬುದ್ಧಿಂ ದ್ರಿಯಾಣಿ ಶಬ್ದಾದೌ .
 ವಾಕ್ಪಾಣಿಪಾದಪಾಯೂಪಸ್ಥಂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪುನಃ .. 20..
 ಏಷಾಂ ಗ್ರಾಹ್ಯೋ ವಿಷಯಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಃ ಪ್ರವಿಭಾಗವರ್ಜಿತೋ ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ .
 ತನ್ಮಾತ್ರಪಂಚಕಂ ತಚ್ಚಬ್ಧಃ ಸ್ವಶೋ ಮಹೋ ರಸೋ ಗಂಧಃ .. 21..
 ಏತತ್ಸಂಸರ್ಗವಶಾತ್ಸೂಲೋ ವಿಷಯಸ್ತು ಭೂತಪಂಚಕತಾಂ .
 ಅಭ್ಯೇತಿ ನಭಃ ಪವನಸ್ತೇಜಃ ಸಲಿಲಂ ಚ ಪೃಥ್ವೀ ಚ .. 22..
 ತುಷ ಇವ ತಂಡುಲಕಣಿಕಾಮಾವೃಣುತೇ ಪ್ರಕೃತಿಪೂರ್ವಕಃ ಸರ್ಗಃ .
 ಪೃಥ್ವೀಪರ್ಯಂತೋಽಯಂ ಚೈತನ್ಯಂ ದೇಹಭಾವೇನ .. 23..
 ಪರಮಾವರಣಂ ಮಲ ಇಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಮಾಯಾದಿ ಕಂಚುಕಂ ಸ್ಥೂಲಂ .
 ಬಾಹ್ಯಂ ವಿಗ್ರಹರೂಪಂ ಕೋಶತ್ರಯವೇಷ್ಟಿತೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ .. 24..
 ಅಜ್ಞಾನತಿಮಿರಯೋಗಾದೇಕಮಪಿ ಸ್ವಂ ಸ್ವಭಾವಮಾತ್ಮಾನಂ .
 ಗ್ರಾಹ್ಯಗ್ರಾಹಕನಾನಾವೈಚಿತ್ರ್ಯೇಣಾವಬುದ್ಧ್ಯೇತ .. 25..
 ರಸಘಾಣಿತಶರ್ಕರಿಕಾಗುಡಖಂಡಾದ್ಯಾ ಯಥೇಕ್ಷುರಸ ಏವ .
 ತದ್ವದವಸ್ಥಾಭೇದಾಃ ಸರ್ವೇ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಶಂಭೋಃ .. 26..
 ವಿಜ್ಞಾನಾಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರಾಣವಿರಾಡ್ಧೇಹಜಾತಿಪಿಂಡಾಂತಾಃ .
 ವ್ಯವಹಾರಮಾತ್ರಮೇತತ್ಪರಮಾರ್ಥೀನ ತು ನ ಸಂತೈವ .. 27..

ರಜ್ಜ್ವಂ ನಾಸ್ತಿ ಭುಜಂಗಸ್ತಾಸಂ ಕುರುತೇ ಚ ಮೃತ್ಯುಪರ್ಯಂತಂ .
 ಭ್ರಾಂತೇರ್ಮಹತೇ ಶಕ್ತಿನಿ ವಿವೇಕ್ತುಂ ಶಕ್ಯತೇ ನಾಮ .. 28..
 ತದ್ವದ್ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಸ್ವನಿರಯೋತ್ಪತ್ತಿಮರಣಸುಖದುಃಖಂ .
 ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾದಿ ಚಾತ್ಮನ್ಯಸದಪಿ ವಿಭ್ರಮಬಲಾದ್ಭವತಿ .. 29..
 ಏತತ್ತದಂಧಕಾರಂ ಯದ್ಭಾವೇಷು ಪ್ರಕಾಶಮಾನತಯಾ .
 ಆತ್ಮಾನತಿರಿಕ್ತೇಷ್ಟಪಿ ಭವತ್ಯನಾತ್ಮಾಭಿಮಾನೋಽಯಂ .. 30..
 ತಿಮಿರಾದಪಿ ತಿಮಿರಮಿದಂ ಗಂಡಸ್ಯೋಪರಿ ಮಹಾನಯಂ ಸ್ಫೋಟಃ .
 ಯದನಾತ್ಮನ್ಯಪಿ ದೇಹಪ್ರಾಣಾದಾವಾತ್ಮಮಾನಿತ್ವಂ .. 31..
 ದೇಹಪ್ರಾಣವಿಮರ್ಶನಧೀಜ್ಞಾನನಭಃಪ್ರಪಂಚಯೋಗೇನ .
 ಆತ್ಮಾನಂ ವೇಷ್ಟಯತೇ ಚಿತ್ರಂ ಜಾಲೇನ ಜಾಲಕಾರ ಇವ .. 32..
 ಸ್ವಜ್ಞಾನವಿಭವಭಾಸನಯೋಗೇನೋದ್ವೇಷ್ಟಯೇನ್ನಿಜಾತ್ಮಾನಂ .
 ಇತಿ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಚಿತ್ರಾಂ ಕ್ರೀಡಾಂ ಪ್ರತನೋತಿ ಪರಮಶಿವಃ .. 33..
 ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಾ ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಾ ಸುಷುಪ್ತಮಿತಿ ತಸ್ಮಿನ್ .
 ಭಾಂತಿ ತುರಿಯೇ ಧಾಮನಿ ತಥಾಪಿ ತ್ರೈನಾವೃತಂ ಭಾತಿ .. 34..
 ಜಾಗ್ರದ್ವಿಶ್ವಂ ಭೇದಾತ್ಸ್ವಪ್ನಸ್ತೇಜಃ ಪ್ರಕಾಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಾತ್ .
 ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸುಪ್ತಾವನ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಘನತ್ವಾತ್ತತಃ ಪರಂ ತುರ್ಯಂ .. 35..
 ಜಲಧರಧೂಮರಜೋಭಿರ್ಮಲಿನೀಕ್ರಿಯತೇ ಯಥಾ ನ ಗಗನತಲಂ .
 ತದ್ವನ್ಮಯಾವಿಕೃತಿಭಿರಪರಾಮೃಷ್ಟಃ ಪರಃ ಪುರುಷಃ .. 36..
 ಏಕಸಿನ್ಧುಃಕರಗನೇ ರಜಸಾ ವ್ಯಾಪ್ತೇ ಭವಂತಿ ನಾನ್ಯಾನಿ .
 ಮಲಿನಾನಿ ತದ್ವದೇತೇ ಜೀವಾಃ ಸುಖದುಃಖಭೇದಜುಷಃ .. 37..
 ಶಾಂತೇ ಶಾಂತ ಇವಾಯಂ ಹೃಷ್ಟೇ ಹೃಷ್ಟೋ ವಿಮೋಹವತಿ ಮೂಢಃ .
 ತತ್ತ್ವಗಣೇ ಸತಿ ಭಗವಾನ್ ಪುನಃ ಪರಮಾರ್ಥತಃ ಸ ತಥಾ .. 38..
 ಯದನಾತ್ಮನ್ಯಪಿ ತದ್ರೂಪಾವಭಾಸನಂ ತತ್ಪುರಾ ನಿರಾಕೃತ್ಯ .
 ಆತ್ಮನ್ಯನಾತ್ಮರೂಪಾಂ ಭ್ರಾಂತಿಂ ವಿದಲಯತಿ ಪರಮಾತ್ಮಾ .. 39..
 ಇತ್ಯಂ ವಿಭ್ರಮಯುಗಲಕಸಮೂಲವಿಚ್ಛೇದನೇ ಕೃತಾರ್ಥಸ್ಯ .
 ಕರ್ತವ್ಯಾಂತರಕಲನಾ ನ ಜಾತು ಪರಯೋಗಿನೋ ಭವತಿ .. 40..
 ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಮಯಾ ತ್ರಿತಯಮಿದಂ ವೇದ್ಯರೂಪತಾಪತಿತಂ .
 ಅದ್ವೈತಭಾವನಬಲಾದ್ಭವತಿ ಹಿ ಸನ್ಮಾತ್ರಪರಿಶೇಷಂ .. 41..
 ರಶನಾಕುಂಡಲಕಟಕಂ ಭೇದತ್ಯಾಗೇನ ದೃಶ್ಯತೇ ಯಥಾ ಹೇಮ .
 ತದ್ವದ್ಭೇದತ್ಯಾಗೇ ಸನ್ಮಾತ್ರಂ ಸರ್ವಮಾಭಾತಿ .. 42..
 ತದ್ಭಕ್ತೃ ಪರಂ ಶುದ್ಧಂ ಶಾಂತಮಭೇದಾತ್ಮಕಂ ಸಮಂ ಸಕಲಂ .
 ಅಮೃತಂ ಸತ್ಯಂ ಶಕ್ತೌ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಿ ಭಾಸ್ವರೂಪಾಯಾಂ .. 43..

ಇಷ್ಟತ ಇತಿ ವೇದ್ಯತ ಇತಿ ಸಂಪಾದ್ಯತ ಇತಿ ಚ ಭಾಸ್ವರೂಪೇಣ .
 ಅಪರಾಮೃಷ್ಟಂ ಯದಪಿ ತು ನಭಃಪ್ರಸೂನತ್ವಮಭ್ಯೇತಿ .. 44..
 ಶಕ್ತಿಶ್ಚಿಶೂಲಪರಿಗಮಯೋಗೇನ ಸಮಸ್ತಮಪಿ ಪರಮೇಶೇ .
 ಶಿವನಾಮನಿ ಪರಮಾರ್ಥೇ ವಿಸೃಜ್ಯತೇ ದೇವದೇವೇನ .. 45..
 ಪುನರಪಿ ಚ ಪಂಚಶಕ್ತಿಪ್ರಸರಣಕ್ರಮೇಣ ಬಹಿರಪಿ ತತ್ .
 ಅಂಡತ್ರಯಂ ವಿಚಿತ್ರಂ ಸೃಷ್ಟಂ ಬಹಿರಾತ್ಮಲಾಭೇನ .. 46..
 ಇತಿ ಶಕ್ತಿಚಕ್ರಯಂತ್ರಂ ಕ್ರೀಡಾಯೋಗೇನ ವಾಹಯಂದೇವಃ .
 ಅಹಮೇವ ಶುದ್ಧರೂಪಃ ಶಕ್ತಿಮಹಾಚಕ್ರನಾಯಕಪದಸ್ಥಃ .. 47..
 ಮಯ್ಯೇವ ಭಾತಿ ವಿಶ್ವಂ ದರ್ಪಣ ಇವ ನಿರ್ಮಲೇ ಘಟಾದೀನಿ .
 ಮತ್ತಃ ಪ್ರಸರತಿ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಪ್ನವಿಚಿತ್ರತ್ವಮಿವ ಸುಪ್ತಾತ್ .. 48..
 ಅಹಮೇವ ವಿಶ್ವರೂಪಃ ಕರಚರಣಾದಿಷ್ಟಭಾವ ಇವ ದೇಹಃ .
 ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ನಹಮೇವ ಸ್ಫುರಾಮಿ ಭಾವೇಷು ಭಾಸ್ವರೂಪಮಿವ .. 49..
 ದ್ರಷ್ಟಾ ಶ್ರೋತಾ ಘ್ರಾತಾ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯವರ್ಜಿತೋಽಪ್ಯಕರ್ತಾಪಿ .
 ಸಿದ್ಧಾಂತಾಗಮತರ್ಕಾಂಶ್ಚಿತ್ರಾನಹಮೇವ ರಚಯಾಮಿ .. 50..
 ಇತ್ಥಂ ದ್ವೈತವಿಕಲ್ಪೇ ಗಲಿತೇ ಪ್ರವಿಲಂಘ್ಯ ಮೋಹನೀಂ ಮಾಯಾಂ .
 ಸಲಿಲೇ ಸಲಿಲಂ ಕ್ಷೀರೇ ಕ್ಷೀರಮಿವ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಲಯೀ ಸ್ಯಾತ್ .. 51..
 ಇತ್ಥಂ ತತ್ತ್ವಸಮೂಹೇ ಭಾವನಯಾ ಶಿವಮಯತ್ವಮಭಿಯಾತೇ .
 ಕಃ ಶೋಕಃ ಕೋ ಮೋಹಃ ಸರ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾವಲೋಕಯತಃ .. 52..
 ಕರ್ಮಫಲಂ ಶುಭಮಶುಭಂ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನೇನ ಸಂಗಮಾದೇವ .
 ವಿಷಮೋ ಹಿ ಸಂಗದೋಷಸ್ತಸ್ಮರಯೋಗೋಽಪ್ಯತಸ್ಮರಸ್ಯೇವ .. 53..
 ಲೋಕವ್ಯವಹಾರಕೃತಾಂ ಯ ಇಹಾವಿದ್ಯಾಮುಪಾಸತೇ ಮೂಢಾಃ .
 ತೇ ಯಾಂತಿ ಜನ್ಮಮೃತ್ಯು ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾರ್ಗಲಾಬದ್ಧಾಃ .. 54..
 ಅಜ್ಞಾನಕಾಲನಿಚಿತಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾತ್ಮಕಂ ತು ಕರ್ಮಾಪಿ .
 ಚಿರಸಂಚಿತಮಿವ ತೂಲಂ ನಶ್ಯತಿ ವಿಜ್ಞಾನದೀಪ್ತಿವಶಾತ್ .. 55..
 ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತೌ ಕೃತಮಪಿ ನ ಫಲಾಯ ತತೋಽಸ್ಯ ಜನ್ಮ ಕಥಂ .
 ಗತಜನ್ಮಬಂಧಯೋಗೋ ಭಾತಿ ಶಿವಾರ್ಕಃ ಸ್ವದೀಧಿತಿಭಿಃ .. 56..
 ತುಷಕಂಬುಕಕಿಂಶಾರುಕಮುಕ್ತಂ ಬೀಜಂ ಯಥಾಂಕುರಂ ಕುರುತೇ .
 ನೈವ ತಥಾಣವಮಾಯಾಕರ್ಮವಿಮುಕ್ತೋ ಭವಾಂಕುರಂ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ .. 57..
 ಆತ್ಮಜ್ಞೋ ನ ಕುತಶ್ಚನ ಬಿಭೇತಿ ಸರ್ವಂ ಹಿ ತಸ್ಯ ನಿಜರೂಪಂ .
 ನೈವ ಚ ಶೋಚತಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಮಾರ್ಥೇ ನಾಶಿತಾ ನಾಸ್ತಿ .. 58..
 ಅತಿಗೂಢಹೃದಯಗಂಜಪ್ರರೂಢಪರಮಾರ್ಥರತ್ನಸಂಚಯತಃ .
 ಅಹಮೇವೇತಿ ಮಹೇಶ್ವರಭಾವೇ ಕಾ ದುರ್ಗತಿಃ ಕಸ್ಯ .. 59..

ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ನೈವ ಕಿಂಚಿದ್ಧಾಮಾಸ್ತಿ ನ ಚಾಪಿ ಗಮನಮನ್ಯತ್ರ .
 ಅಜ್ಞಾನಗ್ರಂಥಿಭಿದಾ ಸ್ವಶಕ್ತಭಿವ್ಯಕ್ತತಾ ಮೋಕ್ಷಃ .. 60..
 ಭಿನ್ನಾಜ್ಞಾನಗ್ರಂಥಿರ್ಗತಸಂದೇಹಃ ಪರಾಕೃತಭ್ರಾಂತಿಃ .
 ಪ್ರಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯಪಾಪೋ ವಿಗ್ರಹಯೋಗೇಽಪ್ಯಸೌ ಮುಕ್ತಃ .. 61..
 ಅಗ್ನೃಭಿದಗ್ಧಂ ಬೀಜಂ ಯಥಾ ಪ್ರರೋಹಾಸಮರ್ಥತಾಮೇತಿ .
 ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿದಗ್ಧಮೇವಂ ಕರ್ಮ ನ ಜನ್ಮಪ್ರದಂ ಭವತಿ .. 62..
 ಪರಿಮಿತಬುದ್ಧಿಶ್ಚೇನ ಹಿ ಕರ್ಮೋಚಿತಭಾವಿದೇಹಭಾವನಯಾ .
 ಸಂಕುಚಿತಾ ಚಿತಿರೇತದ್ದೇಹದ್ವಂಸೇ ತಥಾ ಭವತಿ .. 63..
 ಯದಿ ಪುನರಮಲಂ ಬೋಧಂ ಸರ್ವಸಮುತ್ತೀರ್ಣಬೋಧ್ಧೃ ಕರ್ತೃಮಯಂ .
 ವಿತತಮನಸ್ತಮಿತೋದಿತಭಾರೂಪಂ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಂ .. 64..
 ದಿಕ್ಕಾಲಕಲನವಿಕಲಂ ಧ್ರುವಮವ್ಯಯಮೀಶ್ವರಂ ಸುಪರಿಪೂರ್ಣಂ .
 ಬಹುತರಶಕ್ತಿವ್ಯಾತಪ್ರಲಯೋದಯವಿರಚನೈಕಕರ್ತಾರಂ .. 65..
 ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿವಿಧಿಸುವೇಧಸಮಾತ್ಮಾನಂ ಶಿವಮಯಂ ವಿಬುದ್ಧ್ಯೇತ .
 ಕಥಮಿವ ಸಂಸಾರೀ ಸ್ಯಾದ್ವಿತ್ತತಸ್ಯ ಕುತಃ ಕ್ಷ ವಾ ಸರಣಂ .. 66..
 ಇತಿ ಯುಕ್ತಿಭಿರಪಿ ಸಿದ್ಧಂ ಯತ್ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನಿನೋ ನ ಸಫಲಂ ತತ್ .
 ನ ಮಮೇದಮಪಿ ತು ತಸ್ಯೇತಿ ದಾಡ್ಯತೋ ನ ಹಿ ಫಲಂ ಲೋಕೇ .. 67..
 ಇತ್ಯಂ ಸಕಲವಿಕಲ್ಪಾನ್ವತಿಬುದ್ಧೋ ಭಾವನಾಸಮೀರಣತಃ .
 ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಷಿ ದೀಪ್ತೇ ಜುಹ್ವಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯೋ ಭವತಿ .. 68..
 ಅಶ್ನನ್ಯದ್ವಾ ತದ್ವಾ ಸಂವೀತೋ ಯೇನ ಕೇನಚಿಚ್ಛಾಂತಃ .
 ಯತ್ರ ಕ್ಷಚನ ನಿವಾಸೀ ವಿಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಾ .. 69..
 ಹಯಮೇಧಶತಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಪಿ ಕುರುತೇ ಬ್ರಹ್ಮಘಾತಲಕ್ಷಾಣಿ .
 ಪರಮಾರ್ಥವಿನ್ನ ಪುಣ್ಯೈರ್ನ ಚ ಪಾಪೈಃ ಸ್ಪೃಶ್ಯತೇ ವಿಮಲಃ .. 70..
 ಮದಹರ್ಷಕೋಪಮನ್ಮಥವಿಷಾದಭಯಲೋಭಮೋಹಪರಿವರ್ಜೀ .
 ನೀಸೋತ್ರವಷಟ್ಕಾರೋ ಜಡ ಇವ ವಿಚರೇದವಾದಮತಿಃ .. 71..
 ಮದಹರ್ಷಪ್ರಭೃತಿರಯಂ ವರ್ಗಃ ಪ್ರಭವತಿ ವಿಭೇದಸಮ್ಮೋಹಾತ್ .
 ಅದ್ವೈತಾತ್ಮವಿಬೋಧಸ್ತೇನ ಕಥಂ ಸ್ಪೃಶ್ಯತಾಂ ನಾಮ .. 72..
 ಸ್ತುತ್ಯಂ ವಾ ಹೋತವ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಮಸ್ಯ ಕಿಂಚನ ಚ .
 ಸ್ತೋತ್ರಾದಿನಾ ಸ ತುಷ್ಯೇನ್ಮುಕ್ತಸ್ತನ್ನಿರ್ನಮಸ್ಪೃತಿವಷಟ್ಕಃ .. 73..
 ಷಟ್ಶಿಂಶತ್ತತ್ತ್ವ ಭೃತಂ ವಿಗ್ರಹರಚನಾಗವಾಕ್ಷಪರಿಪೂರ್ಣಂ .
 ನಿಜಮನ್ಯದಥ ಶರೀರಂ ಘಟಾದಿ ವಾ ತಸ್ಯ ದೇವಗೃಹಂ .. 74..
 ತತ್ರ ಚ ಪರಮಾತ್ಮಮಹಾಭೈರವಶಿವದೇವತಾಂ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯುತಾಂ .

ಆತ್ಮಾಮರ್ಶನವಿಮಲದ್ರವ್ಯೈಃ ಪರಿಪೂಜಯನ್ನಾಸ್ತೇ .. 75..
 ಬಹಿರಂತರಪರಿಕಲ್ಪನಭೇದಮಹಾಬೀಜನಿಚಯಮರ್ಪಯತಃ .
 ತನ್ಯಾತಿದೀಪ್ತಸಂವಿಜ್ಜಲನೇ ಯತ್ನಾದ್ವಿನಾ ಭವತಿ ಹೋಮಃ .. 76..
 ಧ್ಯಾನಮನಸ್ತಮಿತಂ ಪುನರೇಷ ಹಿ ಭಗವಾನ್ವಿಚಿತ್ರರೂಪಾಣಿ .
 ಸೃಜತಿ ತದೇವ ಧ್ಯಾನಂ ಸಂಕಲ್ಪಾಲಿಖಿತಸತ್ಯರೂಪತ್ವಂ .. 77..
 ಭುವನಾವಲೀಂ ಸಮಸ್ತಾಂ ತತ್ತ್ವಕ್ರಮಕಲ್ಪನಾಮಧಾಕ್ಷಗಣಂ .
 ಅಂತರ್ಬೋಧೇ ಪರಿವರ್ತಯತಿ ಚ ಯತ್ಸೋಽಸ್ಯ ಜಪ ಉದಿತಃ .. 78..
 ಸರ್ವಂ ಸಮಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯತ್ಪ್ರಶ್ಯತಿ ಯಚ್ಚ ಸಂವಿದಂ ಮನುತೇ .
 ವಿಶ್ವಶ್ಮಶಾನನಿರತಾಂ ವಿಗ್ರಹಖಟ್ಟಾಂಗಕಲ್ಪನಾಕಲಿತಾಂ .. 79..
 ವಿಶ್ವರಸಾಸವಪೂರ್ಣಂ ನಿಜಕರಗಂ ವೇದ್ಯಖಂಡಕಕಪಾಲಂ .
 ರಸಯತಿ ಚ ಯತ್ತದೇತದ್ವ್ಯತಮಸ್ಯ ಸುದುರ್ಲಭಂ ಚ ಸುಲಭಂ ಚ .. 80..
 ಇತಿ ಜನ್ಮನಾಶಹೀನಂ ಪರಮಾರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಾಖ್ಯಮುಪಲಭ್ಯ .
 ಉಪಲಭ್ಯ ತಾಪ್ರಕಾಶಾತ್ಯ ತಕೃತ್ಯಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಯಥೇಷ್ಟಂ .. 81..
 ವ್ಯಾಪಿನಮಭಿಹಿತಮಿತ್ಥಂ ಸರ್ವಾತ್ಮಾನಂ ವಿಧೂತನಾನಾತ್ವಂ .
 ನಿರುಪಮಪರಮಾನಂದಂ ಯೋ ವೇತ್ತಿ ಸ ತನ್ಮಯೋ ಭವತಿ .. 82..
 ತೀರ್ಥೇ ಶ್ವಪಚಗೃಹೇ ವಾ ನಷ್ಟಸ್ಮೃತಿರಪಿ ಪರಿತ್ಯಜಂದೇಹಂ .
 ಜ್ಞಾನಸಮಕಾಲಮುಕ್ತಃ ಕೈವಲ್ಯಂ ಯಾತಿ ಹತಶೋಕಃ .. 83..
 ಪುಣ್ಯಾಯ ತೀರ್ಥಸೇವಾ ನಿರಯಾಯ ಶ್ವಪಚಸದನನಿಧನಗತಿಃ .
 ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಕಲಂಕಸ್ಪರ್ಶಾಭಾವೇ ತು ಕಿಂ ತೇನ .. 84..
 ತುಷಕಂಬುಕಸುಪೃಥಕ್ಯ ತತಂಡುಲಕಣತುಷದಲಾಂತರಕ್ಷೇಪಃ .
 ತಂಡುಲಕಣಸ್ಯ ಕುರುತೇ ನ ಪುನಸ್ತದ್ರೂಪತಾದಾತ್ಮ್ಯಂ .. 85..
 ತದ್ವತ್ಕಂಚುಕಪಟಲೀಪೃಥಕ್ಯ ತಾ ಸಂವಿದತ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರಾತ್ .
 ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಪಿ ಮುಕ್ತಾತ್ಮಾ ತತ್ಸ್ವರ್ಶವಿವರ್ಜಿತಾ ಭವತಿ .. 86..
 ಕುಶಲತಮಶಿಲ್ಪಿಕಲ್ಪಿತವಿಮಲೀಭಾವಃ ಸಮುದ್ಗಕೋಪಾಧೇಃ .
 ಮಲಿನೋಽಪಿ ಮಣಿರುಪಾಧೇರ್ವಿಚ್ಛೇದೇ ಸ್ವಚ್ಛಪರಮಾರ್ಥಃ .. 87..
 ಏವಂ ಸದ್ಗುರುಶಾಸನವಿಮಲಸ್ಮಿತಿ ವೇದನಂ ತನೂಪಾಧೇಃ .
 ಮುಕ್ತಮಪ್ಯುಪಾದ್ಯಂತರಶೂನ್ಯಮಿವಾಭಾತಿ ಶಿವರೂಪಂ .. 88..
 ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾದವಿಚಲಿತಶ್ರದ್ಧಯಾಪಿ ತನ್ಮಯತಾಂ .
 ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸ ಏವ ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ನರಕಂ ಮನುಷ್ಯತ್ವಂ .. 89..
 ಅಂತ್ಯಃ ಕ್ಷಣಸ್ತು ತಸ್ಮಿನ್ನುಣ್ಯಾಂ ಪಾಪಾಂ ಚ ವಾ ಸ್ಥಿತಿಂ ಪುಷ್ಯನ್ .
 ಮೂಢಾನಾಂ ಸಹಕಾರಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗತೌ ತು ನ ಸ ಹೇತುಃ .. 90..

ಯೇಽಪಿ ತದಾತ್ಮತ್ವೇನ ವಿದುಃ ಪಶುಪಕ್ಷಿಸರೀಸೃಪಾದಯಃ ಸ್ವಗತಿಂ .
ತೇಽಪಿ ಪುರಾತನಸಂಬೋಧನಂಸ್ಯ ತಾಸ್ತಾಂ ಗತಿಂ ಯಾಂತಿ .. 91..
ಸ್ವರ್ಗಮಯೋ ನಿರಯಮಯಸ್ತದಯಂ ದೇಹಾಂತರಾಲಗಃ ಪುರುಷಃ .
ತದ್ಭಂಗೇ ಸ್ವಾಚಿತ್ಯಾದ್ಧೇಹಾಂತರಯೋಗಮಭ್ಯೇತಿ .. 92..
ಏವಂ ಜ್ಞಾನಾವಸರೇ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ಸಕೃದಸ್ಯ ಯಾದೃಗವಭಾತಃ .
ತಾದೃಶ ಏವ ತದಾಸೌ ನ ದೇಹಪಾತೇಽನ್ಯಥಾ ಭವತಿ .. 93..
ಕರಣಗಣಸಂಪ್ರಮೋಷಃ ಸ್ಮೃತಿನಾಶಃ ಶ್ವಾಸಕಲಿಲತಾಚ್ಛೇದಃ .
ಮರ್ಮಸು ರುಜಾವಿಶೇಷಾಃ ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರಜೋ ಭೋಗಃ .. 94..
ನ ಕಥಂ ವಿಗ್ರಹಯೋಗೇ ಸತಿ ನ ಭವೇತ್ತೇನ ಮೋಹಯೋಗೇಽಪಿ .
ಮರಣಾವಸರೇ ಜ್ಞಾನೀ ನ ಚ್ಯವತೇ ಸ್ವಾತ್ಮಪರಮಾರ್ಥಾತ್ .. 95..
ಪರಮಾರ್ಥಮಾರ್ಗಮೇನಂ ಝಟಿತಿ ಯದಾ ಗುರುಮುಖಾತ್ಸಮಭ್ಯೇತಿ .
ಅತಿತೀವ್ರಶಕ್ತಿಪಾತಾತ್ತದೈವ ನಿರ್ವಿಘ್ನಮೇವ ಶಿವಃ .. 96..
ಸರ್ವೋತ್ತೀರ್ಣಂ ರೂಪಂ ಸೋಪಾನಪದಕ್ರಮೇಣ ಸಂಶ್ರಯತಃ .
ಪರತತ್ತ್ವ ರೂಢಿಲಾಭೇ ಪರ್ಯಂತೇ ಶಿವಮಯೀಭಾವಃ .. 97..
ತಸ್ಯ ತು ಪರಮಾರ್ಥಮಯೀಂ ಧಾರಾಮಗತಸ್ಯ ಮಧ್ಯವಿಶ್ರಾಂತೇಃ .
ತತ್ಪದಲಾಭೋತ್ಪುಕಚೇತಸೋಽಪಿ ಮರಣಂ ಕದಾಚಿತ್ಸ್ಯಾತ್ .. 98..
ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟಃ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಕಥಿತೋಽಸೌ ಚಿತ್ರಭೋಗಭುವನಪತಿಃ .
ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಾನವಶಾದ್ಭೂತ್ವಾ ಜನ್ಮಾಂತರೇ ಶಿವೀಭವತಿ .. 99..
ಪರಮಾರ್ಥಮಾರ್ಗಮೇನಂ ಹ್ಯಭ್ಯಸ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ಯ ಯೋಗಮಪಿ ನಾಮ .
ಸುರಲೋಕಭೋಗಭಾಗೀ ಮುದಿತಮನಾ ಮೋದತೇ ಸುಚಿರಂ .. 100..
ವಿಷಯೇಷು ಸಾರ್ವಭೌಮಃ ಸರ್ವಜನ್ಯಃ ಪೂಜ್ಯತೇ ಯಥಾ ರಾಜಾ .
ಭುವನೇಷು ಸರ್ವದೇವೈರ್ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟಸ್ತಥಾ ಪೂಜ್ಯಃ .. 101..
ಮಹತಾ ಕಾಲೇನ ಪುನರ್ಮಾನುಷ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯೋಗಮಭ್ಯಸ್ಯ .
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ದಿವ್ಯಮಮೃತಂ ಯಸ್ಮಾದಾವರ್ತತೇ ನ ಪುನಃ .. 102..
ತಸ್ಮಾತ್ಸನ್ನಾಗ್ನೀಽಸ್ಮಿನ್ನಿರತೋ ಯಃ ಕಶ್ಚಿದೇತಿ ಸ ಶಿವತ್ವಂ .
ಇತಿ ಮತ್ವಾ ಪರಮಾರ್ಥೇ ಯಥಾತಥಾಪಿ ಪ್ರಯತನೀಯಂ .. 103..
ಇದಮಭಿನವಗುಪ್ತೋದಿತಸಂಕ್ಷೇಪಂ ಧ್ಯಾಯತಃ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ .
ಅಚಿರಾದೇವ ಶಿವತ್ವಂ ನಿಜಹೃದಯಾವೇಶಮಭ್ಯೇತಿ .. 104..
ಆರ್ಯಾಶತೇನ ತದಿದಂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಮತಿಗೂಢಂ .
ಅಭಿನವಗುಪ್ತೇನ ಮಯಾ ಶಿವಚರಣಸ್ಮರಣದೀಪ್ತೇನ .. 105..
ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಮಾಹೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯಾಭಿನವಗುಪ್ತವಿರಚಿತಃ ಪರಮಾರ್ಥಸಾರಃ ..

Encoded and proofread by Suryansu Ray

——
Paramarthatara by Abhinavagupta
pdf was typeset on March 24, 2024
——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

